

від передбачених проектом творинь або дій особистості, які оцінені як успішні, здобули визнання. Життєвий успіх – це важливий критерій результативності життєвого проекту, його значущості для оточуючих особистість людей» [1, 345].

Вагомий внесок у дослідження проблеми успіху зроблено психологом Куртом Цадеком Левіним і його психологічною школою, які довели, що не ступінь складності завдання, а рівень домагань (за Тамарою Вульфовною Дембо (американський психолог, учениця Курта Левина, професор та почесний доктор Університета Кларка) - особистості стає вирішальним чинником визначення певного результату як успішного чи неуспішного. Якщо результат досягає змодельованого завдяки рівню домагань чи перевищує його, виникає відчуття успіху, якщо ж ні – людина переживає невдачу. Як правило, після успіху рівень домагань людини підвищується, а після невдачі – знижується.

Сучасний етап соціально-економічного розвитку нашої країни висуває до молодого фахівця безліч вимог стосовно його конкурентоздатності, структурними компонентами якої є професійно-особистісні компетенції (знання, вмінні, навички, компетенції, критичне мислення, рефлексія, самостійність, потреба в успішній діяльності, відповідальність, творчий потенціал) та соціальні компетенції (правова та комунікативна компетентність). Тому модель навчання, спрямована на набуття лише необхідних фахових знань має бути доповнена цільовим формуванням визначених якостей особистості студента ВНЗ – майбутнього фахівця.

Список використаних джерел:

1. Козлов Н. И. Формула успеха, или Философия жизни эффективного человека / Н. И. Козлов. М. : АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2004. 304 с.
2. Технології життєвого успіху: [практично зорієнт. посіб.] / [І. Г. Єрмаков та ін. ; редкол. : І. Г. Єрмаков та ін.] М-во освіти і науки України. К.: Гімназія «Консул» № 86, 2007. 663 с.
3. Трейси Б. Достижение максимума / Брайан Трейси. Минск: Попурри, 2000. 368с.

**МЕТОДИЧНИЙ МАЙДАНЧИК «ПЕДАГОГІКА БЕЗПЕКИ»
ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛІВ
ПРЕДМЕТУ «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я» ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ
ОСВІТИ НА ПРИНЦИПАХ АНДРАГОГІКИ ТА ПЕДАГОГІКИ БЕЗПЕКИ**

Чвалун С.В.,

*методист обласного методичного кабінету
Навчально-методичний центр цивільного
захисту та безпеки життєдіяльності Сумської області*

Сучасне життя доводить необхідність повсякденного забезпечення безпеки життєдіяльності та вимагає навчання населення безпечному способу життя в складних умовах соціального, техногенного, природного і екологічного неблагополуччя.

Здатність людини захистити себе формується на основі навчання і формування певного типу свідомості, що створює потребу в оволодінні відповідними навичками та засобами захисту, а також мотивацію діяльності, спрямовану на отримання додаткової інформації, визначення відповідного вибору в ситуації, що склалася і участі в управлінні ризиком на рівні суспільства.

Формування такого типу свідомості базується на системі знань про ризик, і, в свою чергу, являє собою якийсь плацдарм для активних, обдуманих і цілеспрямованих дій. Таким чином, найважливіше завдання в області захисту людини полягає в тому, щоб направити розум людей на досягнення мети гармонійного розвитку людини, природи, техносфери і таким чином приборкати стихійні процеси.

Освітній простір на сьогодні перенасичений інноваційними педагогічними технологіями, малопродуктивними стратегіями. В таких умовах актуальною проблемою управління процесом навчання є формування і здійснення особистісно-продуктивної політики, результатом якої є самодостатня творча особистість, яка шляхом педагогічного експерименту постійно покращує якість навчального процесу.

В даний час зросла потреба в вчителі, здатному модернізувати зміст своєї діяльності за допомогою критичного, творчого її осмислення та застосування досягнень науки і передового педагогічного досвіду. Тому необхідно створити всі умови для підвищення професійної майстерності педагога через зміну функцій методичного супроводу діяльності вчителя. Методична робота починається з педагога. Професійний загальнокультурний рівень вчителя залежить від його поінформованості. Дану функцію інформаційного забезпечення виконують творчі групи вчителів, які узагальнюють і поширюють педагогічний досвід. Діяльність методичної служби не обмежується забезпеченням традиційної освітньої практики. Виникають тимчасові структури, здатні ініціювати ведення експериментальної роботи і забезпечувати науково-методичний супровід інноваційних процесів.

Розуміючи ці проблеми, при обласному методичному кабінеті Навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Сумської області з 2006 року працює методичний майданчик «Педагогіка безпеки» для вчителів предмету «Основи безпеки життєдіяльності», а з 2012 року для вчителів «Основи здоров'я» закладів загальної середньої освіти міста. Це форма освіти педагогів, яка носить як інформативний, так і практико-орієнтований характер.

В роботі методичного майданчика акцент робиться на підвищення інформованості педагогів, надання нового додаткового матеріалу з основ здоров'я, безпеки життєдіяльності, цивільного захисту, який може застосовуватися вчителями в своїй роботі.

Діяльність майданчика багатопланова: проведення теоретичних та практичних семінарів, тренінгів, квестів, проведення показових уроків для учнів, обговорення сучасних новітніх методик, технологій.

Велика увага приділяється консультуванню вчителів з широкого кола проблем, пов'язаних з основами здоров'я, безпеки життєдіяльності. Ця форма підвищення компетентності педагогічних працівників є найбільш затребуваною та ефективною професійної діяльності.

В якості лекторів, консультантів, тренерів запрошуюються провідні фахівці НМЦ та БЖД області, Інформаційно-методичного центру Управління освіти Сумської міськради, Головного Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Сумській області, Сумської обласної рятувально-водолазної служби, фахівців Управління Служби безпеки України в Сумській області, Сумського обласного центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, практичні психологи області.

Специфічною особливістю процесу підвищення кваліфікації педагогічних кадрів є те, що вона передбачає навчання тільки дорослих людей, які мають закінчену фахову освіту, досвід практичної роботи, усвідомлюють власні професійні потреби й тому прагнуть до професійного розвитку як важливої умови подальшої професійної самореалізації.

Вибір форми занять методичного майданчика залежить від кваліфікації педагогів, від їх зацікавленості в освоєнні інноваційних форм роботи, від активності позицій і творчого потенціалу. Тільки розвиваюча система здатна активізувати процеси професійно-особистісного росту і саморозвитку педагогів. І якщо ми хочемо, щоб педагог протягом усього свого життя зберігав творчу активність, вмів ставити нові проблеми і по-новому вирішувати старі, система підвищення професійної компетентності повинна бути спрямована на безперервний розвиток особистості педагога. На цьому шляху вчитель повинен як мінімум, пройти чотири етапи зрілості:

1 етап - початківець вчитель повинен утриматися в межах своєї предметної області знань;

2 етап - становлення фахівця (педагог використовує безліч форм збагачення досвіду);

3 етап - збільшення ступеня професійного ризику і початок апробації власного досвіду;

4 етап - найскладніший період, коли професіонал впирається в планку досягнутого. Досягнувши вершини своєї компетентності, і залишаючись на старому багажі, вчитель знову може опинитися на сходинці некомпетентності.

Для цього необхідно організувати систему самоосвіти педагога, дати відчутти необхідність у науково-дослідній роботі.

В результаті поданої діяльності активізувалася робота вчителів з самоосвіти, а це веде до нової якості знань.

Таким чином, зміст діяльності майданчика будується на основі диференційованого підходу і є не тільки формою навчання, підвищення професійної компетентності педагогів, але і дозволяють виявити інноваційні шляхи, форми і методи викладання, а також рівень майстерності педагогів.

Вчителі, які відвідують методичний майданчик, це фахівці, як правило, у віці періоду активної професійної діяльності, тому систему підвищення кваліфікації, набуття нових знань, навичок необхідно розглядати в загальному контексті андрагогіки.

В роботі майданчика застосовуються андрагогічні принципи:

1. Навчання відбувається з опорою на наявний життєвий досвід, практичні вміння і навички. Даний принцип дозволяє активно використовувати наявний інформаційний

багаж для надбудови нових знань і є основним у розвитку творчих здібностей, тих хто навчається.

2. Ставлення викладача до вчителів (учасників роботи майданчика) побудовано на основі технологій навчання дорослих - психолого-андрагогічній діагностики, форм, методів, процедур оцінювання процесу навчання, корекції процесу навчання і реалізації процесу самостійного навчання (принцип суб'єктного навчання).

3. Принцип коригування застарілого особистісного досвіду та консервативного підходу, що стоїть на шляху оволодіння новими знаннями. Дане положення носить виховно - просвітницький характер і допомагає людям з усталеними стереотипами, які не бажають йти в ногу з часом, придбати мотивацію та потребу в навчанні.

4. Спрямованість навчання побудована на критичному ставленні до досвіду колег і до власного досвіду професійного розвитку.

5. Професійний підхід до аналізу нових знань і виборче відношення до їх використання в практиці (принцип рефлексивності).

6. Підходи до вивчення нового матеріалу засновані на вмінні знаходити професійні інтереси; будувати спільну навчальну діяльність з викладачами і зі своїми колегами в навчальній групі; підтримувати і розвивати відносини, що склалися в подальшій спільній діяльності (принцип партнерського ставлення).

7. Сприйняття нових знань засноване на власних досягненнях у професійній діяльності та рекомендації викладача.

8. Принцип затребуваності результатів навчання практичною діяльністю тих, хто навчається. сформулювати цілі і завдання навчання.

Результатом навчання педагогічних працівників у процесі підвищення кваліфікації на засадах андрагогіки, стає реальний розвиток професійної компетентності фахівців, основними показниками якого виступають:

- сформоване ціннісне ставлення до своєї професії, розуміння й прийняття для себе провідних ролей педагога: організатора, наставника, консультанта, лідера тощо;
- засвоєнні теоретичні та методологічні знання;
- сформовані певні вміння, як основа подальшої практичної діяльності на посаді педагога, фахівця своєї справи.

В роботі методичного майданчика застосовуються принципи педагогіки безпеки.

Чому методичний майданчик пов'язаний з педагогікою безпеки?

Педагогіка безпеки – це науковий напрямок у педагогіці про закономірності розвитку життєвого досвіду безпечного існування (життєдіяльності) людини.

Об'єктом педагогіки безпеки є процес розвитку життєвого досвіду безпечного існування (життєдіяльності) особистості. Він включає не лише сферу специфічної підготовки людини до безпечної життєдіяльності, а й має свої елементи в інших галузях педагогіки та сфер людської діяльності. Зокрема, вчитель, який веде заняття з основ здоров'я, спирається на такі науки, як психологія, соціологія, медицина, анатомія, фізіологія, валеологія, фізика, хімія, економіка, географія, історія, кримінологія, віктимологія, демографія ін.

Чому сьогодні нам не можна обійтися без педагогіки безпеки?

На думку провідних фахівців, є кілька передумов, що вказують на необхідність невідкладних заходів щодо оформлення наявного досвіду в новий науковий напрям у педагогіці:

- необхідно осмислити, проаналізувати і узагальнити накопичений багатий досвід, що дозволить виявити механізми формування досвіду безпечного існування;
- відсутність в сфері педагогіки єдиної наукової концепції розвитку наукової галузі безпеки життєдіяльності призвело до того, що проведені педагогічні наукові дослідження носять випадковий, безсистемний, часом кон'юнктурний характер;
- низький рівень компетентності педагогів, що здійснюють формування досвіду безпечного існування, не дозволяє розвинути в учнів уявлення про цінності життя, не кажучи вже про світоглядних аспектах безпеки;
- необхідність звернення увагу на підвищення кваліфікації та перепідготовку у сфері безпеки працівників освіти.

Дослідження соціальних наук в проблемному полі «безпека» проводяться досить широко і активно, але носять корпоративний, вузько направлений характер. Міждисциплінарні дослідження практично відсутні. Зазначені дослідження у сфері безпеки, не мають свого відображення в педагогіці. А педагогіка, в свою чергу, не звертається (або вкрай рідко це робить) до результатів досліджень в сфері діяльності людини.

Педагогіка безпеки, як новий науковий напрямок педагогіки, вирішує такі завдання:

- розробка нових методів, засобів, форм, систем та технологій навчання та виховання в галузі безпеки життєдіяльності;
- виховання культури безпеки;
- навчання безпечної діяльності, у тому числі у ситуаціях, небезпечних для життя та здоров'я людини; навичкам надання само- та взаємодопомоги;
- розвиток здатності передбачати, попереджати та запобігати небезпеці; готовності до дій у ситуаціях, небезпечних для життя та здоров'я людини.

Робота методичного майданчика «Педагогіка безпеки» направлена на:

- розвиток компетентностей необхідних для ефективного та результативного навчання учнів;
- формування необхідного рівня знань вчителя з питань здоров'я, здорового способу життя, безпеки життя;
- ознайомлення з принципами навчання на основі життєвих навичок та сучасними інтерактивними методами;
- навчання співпраці не тільки з учнями, але й з батьками, педагогічним колективом та громадою.

Список використаних джерел:

1. Гафнер В. В. Педагогика безопасности как новое научное направление современной педагогики.- ГОУ ВПО «Урал. гос. пед. ун-т». - Екатеринбург, 2011.
2. Мандрик Є. В. Система післядипломного педагогічного забезпечення професійної діяльності інженерно технічного персоналу ДПСУ: дис. канд. пед. наук: 13.00.04/ Є. В. Мандрик. – Хмельницький, 2009. – 243 с.

3. Смирнова М. Є. Андрагогічні основи навчання педагогічних працівників у процесі підвищення кваліфікації: зб. матер. Всеукр. наук- метод. інтернет- конфер., м. Кіровоград, 20-28.04.2015 р. / уклад. О. Е. Жосан - Кіровоград: КЗ «КОІППО імені В. Сухомлинського», 2015. - 405 с.

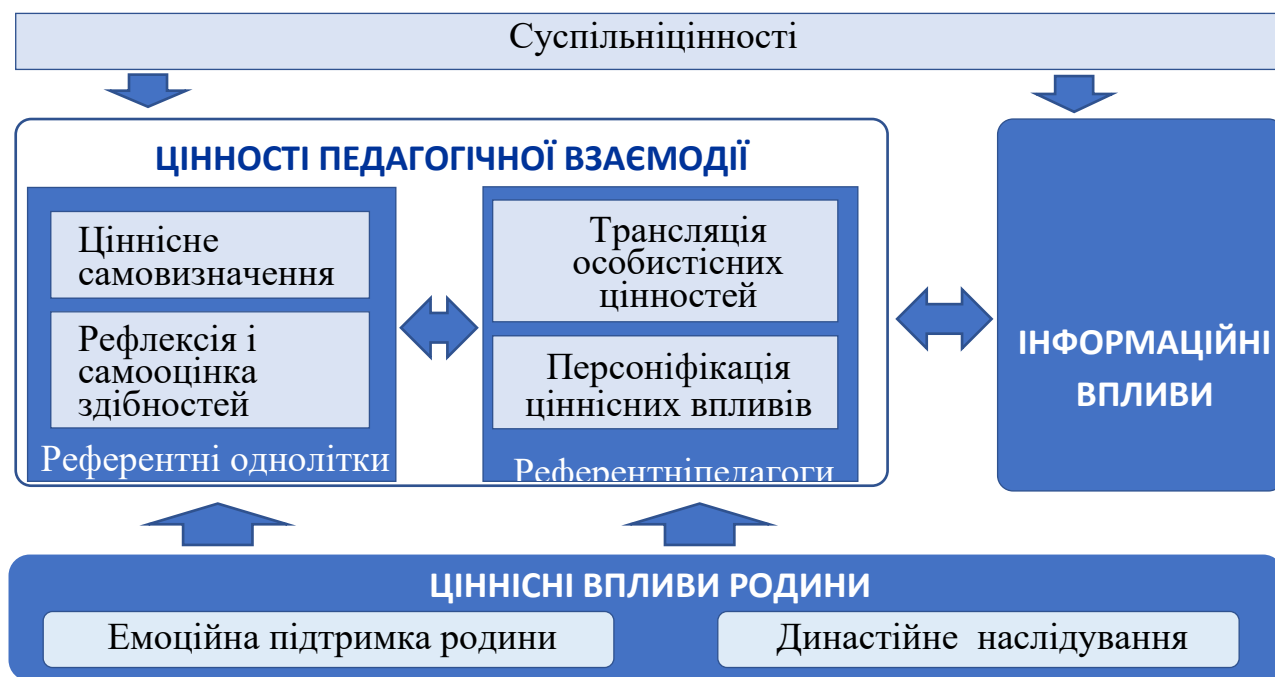
ОСВІТНІЙ ПРОСТІР І АКСІОГЕНЕЗ МУЗИЧНО ОБДАРОВАНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Музика О.О.,

канд. психол. наук, доцент

Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України

Освітній простір у ціннісному становленні і розвитку музично обдарованої особистості можна змодельювати через три групи чинників: ціннісні впливи родини, цінності педагогічної взаємодії та інформаційні впливи (рис. 1).

Рис. 1. Аксиогенез музично обдарованої особистості в освітньому просторі

Ціннісні впливи на особистість в освітньому просторі здійснюються опосередковано, здебільшого через референтних осіб. Проведені нами емпіричні дослідження показали, що значимими в аксиогенезі музично обдарованої особистості є два типи референтності: 1) референтність, спрямована на особистісну ціннісно-мотиваційну підтримку, що забезпечується стосунками з батьками та родичами; 2) референтність, в основі якої лежить професійна оцінка вмінь і можливостей розвитку, що отримується в стосунках із музичними педагогами [1; 2].

Аксиогенез музично обдарованої особистості починається в родині й емоційна підтримка членів родини стає важливим чинником її ціннісного розвитку [3]. І хоча ціннісна референтність батьків і родичів згодом поступатиметься впливам музичних педагогів, однак у долученні дитини до занять музикою вона має вирішальне значення.